

Otázky a odpovědi – Je Policie ČR represivní složkou státu?

Otázka čtenáře:

Zajímá mě Váš názor na to, zda je Policie ČR represivní složkou státní moci či nikoliv?

Odpověď:

Na tuto otázku se pokusím odpovědět co nejjednodušeji. Společnost jako taková resp. zákonodárce, což je většina zastupitelského sboru reprezentujícího lid, si stanovila pro své účelné fungování souhrn vynutitelných pravidel chování, jemuž říkáme právní normativní systém společnosti (právo, zákon). Každý občan státu si musí být jist, že pokud se chová v souladu s tímto právem tzn. je slušným občanem, a najde se kdokoli, kdo neoprávněně omezuje jeho práva a svobody, tak potom stát proti tomuto rušiteli okamžitě a rozhodně zareaguje a zajistí mu osobní bezpečí. Stát je tedy hlavním ručitelem práv a svobod (bezpečí) občanů. Aby stát mohl dostát tomuto úkolu, vytvořil systém orgánů ochrany práva, mezi nimiž zaujímá prioritní postavení policie. Policie je pro splnění této úlohy vybavena i možností užití tzv. legální násilí¹, neboť bez tohoto prvku by mnohdy ani nemohla plnit svou působnost při ochraně bezpečí občanů. Mimo jiné, jádro činnosti policie spočívá v tzv. správním dozoru, neboli pozorování chování nepodřízených subjektů a jeho porovnávání s chováním vyžadovaným právními normami, kdy při zjištění nesouladu jsou aplikovány prostředky k dosažení stavu žádoucího. Jedním z těchto prostředků jsou tzv. donucovací úkony. Donucovací úkony jsou právní úkony prováděné s cílem odvrátit nebezpečí, které bezprostředně ohrožuje právem chráněné zájmy. Použití donucovacích úkonů (represivních opatření) je striktně limitováno zákonem a lze je tedy použít jen v případech v mezích a způsobem, který stanoví zákon tzv. princip sebeomezení státní moci. Typickým příkladem přímého donucení je například použití donucovacích prostředků či zbraně policistou, které ve výjimečných případech může mít i za následek smrt dané osoby. Z pohledu obecné teorie, stát ještě uplatňuje donucení nepřímé (i prostřednictvím policie), za které je považováno ukládání sankcí za již spáchané skutky a následuje de facto až ex post a působí v tomto smyslu nepřímou např. ukládání blokových pokut za přestupky v dopravě.

Slovo represe pochází z latiny (*reprimó, repress* - potlačit, donutit; *re* - zpět, *press* - tlak,) odtud represálie, což lze chápat jako opatření donucení, které je zpravidla spojeno s užitím násilí. Represí rozumíme prostředky, kterými si orgány státní moci vynucují od svých občanů nápravu jednání, kterým se odchylojí od dodržování obecně přijatých sociálních norem, trestání takovýchto odchylek pak má plnit i funkci výchovnou a preventivní.

---

¹ Conditio sine qua non – nezbytná, nutná podmínka.

Policie je tedy, ve světle těchto souvislostí, zcela jistě represivním orgánem státní moci a stát jejím prostřednictvím užívá přímé a nepřímé donucení (represivní opatření) k zabránění páchaní trestné činnosti, porušování veřejného pořádku, ohrožování života a zdraví občanů, škodám na majetku apod. proti osobě (osobám), které takové ohrožení nebo porušení zákonem chráněným zájmů způsobili (hovoříme o vynutitelnosti splnění právních norem státně mocenskými prostředky).

Na druhou stranu je, ale třeba říci, že vedle represe (donucení) je druhou základní metodou činnosti policie metoda prevence (z lat. *praevenire* - předcházet), představující systém preventivních opatření, která mají předcházet nežádoucí protiprávní činnosti tak, aby k ní pokud možno vůbec nedocházelo. Tyto dvě strategické metody policejní činnosti se mnohdy nevyskytují v čistě krystalické podobě, vzájemně se často prolínají a je mezi nimi vztah korelace (souvztažnosti), neboť řada represivních opatření má i preventivní účinek. Činit opatření k předcházení té nejzávažnější protiprávní činnosti tzv. trestné činnosti je policii výslovně uloženo jak zákonem č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky (v § 2), tak např. i zákonem č. 141/1961 Sb., o trestní řízení soudním, trestním řádem (v § 158 odst. 1). Policie je specializovaným subjektem prevence a kromě vlastních preventivních opatření se podílí na organizaci a koordinaci preventivních opatření uskutečňovaných i jinými subjekty státními i nestátními. Policie na poli prevence spolupracuje i s celou řadou právnických a fyzických osob ze sféry občanské společnosti, může jít o různá občanská sdružení věnující se práci s menšinami, se sociálně vyloučenými komunitami, s problémovou mládeží apod. Prevence je uplatňována ruku v ruce se zaváděním principu Community Policing – stylu policejní práce založeném na místní znalosti prostředí a komunikaci s lidmi. Koncepce, program a systém prevence je relativně složitý a je nadbytečné se v rámci odpovědi na Vaši otázku jím zabývat. Policie se stále více soustředí na preventivně výchovnou činnost a považuje ji za hlavní strategickou metodu své činnosti. Represi je vymezena pouze role podpůrná, jelikož množina represivních opatření je v podstatě zákonem uzavřená a ostře ohraničená.

Na samotný závěr je tedy potřeba policii označit za represivně preventivní orgán státní moci.

Doufám, že takto koncipovaná odpověď na Váš dotaz je dostatečně srozumitelná a vnese trochu světla do této, tak často diskutované otázky.